

درس بیستم

کشورگشایان بی‌رحم

مغولستان چگونه سرزمینی بود؟

مغول‌ها

در زمان خوارزمشاهیان، در شرق ایران و شمال چین، سرزمینی به نام مغولستان وجود داشت. مغولستان
سرزمینی با آب و هوای سرد و خشک بود و قبایل مغول با کمبود غذا روبه‌رو بودند. آنها قبایل بیابان‌گرد بودند
و زندگی خود را بیشتر از راه غارت کاروان‌ها یا هجوم به سرزمین‌های دیگر می‌گذراندند. در زمان سلطان محمد
خوارزمشاه، چنگیزخان حاکم مغولستان بود.

قبایل مغول زندگی خود را بیشتر از چه راهی می‌گذراندند؟

چنگیز خان که بود؟

چنگیز خان ابتدا به کجا حمله کرد و سپس چه کاری انجام داد؟

چنگیز خان مردی بسیار بی رحم و خشن بود. او ابتدا به چین حمله کرد؛ اموال مردم را غارت کرد و ساکنان شهرها را کشت. سپس، چند نفر بازرگان را برای تجارت به ایران فرستاد.

وقتی بازرگانان به شهر اترار رسیدند، غایر خان، حاکم آن شهر، آنها را دستگیر کرد و به سلطان محمد خوارزمشاه خبر داد که این افراد برای جاسوسی آمده اند و بهتر است کشته شوند. سلطان محمد نیز سخنان حاکم را پذیرفت. پس حاکم شهر بازرگانان را کشت و اموال آنها را تصاحب کرد. چنگیز خان ماجرا را فهمید و از سلطان محمد خواست که غایر خان را به او تحویل دهد اما سلطان محمد از این کار خودداری کرد.

وقتی بازرگانان چنگیز خان به شهر اترار رسیدند غایر خان چه کرد؟

مسیر حرکت اقوام مغول به ایران و دیگر کشورها

حمله‌ی مغول‌ها به ایران

چنگیزخان مغول که به دنبال بهانه‌ای برای لشکرکشی به ایران می‌گشت، وقتی ماجرای قتل بازرگانان مغول را شنید، به ایران حمله کرد. در این زمان، حکومت ایران ضعیف شده بود و در همه جا اختلاف و هرج و مرج بود.

فعالیت

۱- فعالیت شماره ی ۱ «به کار ببندیم» را انجام دهید.

حمله ی مغول ها به ایران چه تأثیری بر زندگی مردم داشت؟

وقتی مغول ها به ایران حمله کردند، سلطان محمد خوارزمشاه به جای ایستادگی در مقابل دشمن، پا به فرار گذاشت. به این ترتیب، مغول ها وارد ایران شدند. آنها به هر شهری که می رسیدند، مردم آنجا را با بی رحمی به قتل می رساندند و اموال آنان را غارت می کردند.

از جمله کسانی که در مقابل مغول ها ایستادگی کرد، سلطان جلال الدین خوارزمشاه، پسر سلطان محمد، بود. او در چند جنگ، مغول ها را شکست داد اما سرانجام از چنگیز خان شکست خورد.

حمله ی مغول ها از وحشیانه ترین و زیان بارترین حمله ها در تاریخ ایران بوده است. مغول ها بسیاری از کتابخانه ها را

سوزاندند و آثار هنری را از بین بردند. پس از مرگ چنگیز، فرزندان او تصمیم گرفتند بار دیگر به ایران حمله کنند.

مردم مسلمان ایران حکومت مغول ها را نمی پذیرفتند؛ به همین دلیل، در بعضی از شهرها و روستاهای ایران، قیام هایی بر ضد حاکمان مغول صورت گرفت.

حمله ی مغول ها به ایران

چهل سال بعد از حمله چنگیز چه کسی به ایران حمله کرد؟

حمله‌ی هلاکو به ایران

چهل سال بعد از حمله‌ی چنگیز، هلاکو خان، نوه‌ی او با سپاهی بزرگ به ایران حمله کرد. هلاکو سپس به بغداد نیز لشکر کشید و آخرین خلیفه‌ی عباسی را به قتل رساند و به این ترتیب، حکومت عباسیان را برانداخت.

سپاهیان هلاکو خان به هر جا که وارد می‌شدند، همه چیز را خراب می‌کردند. در نتیجه، بسیاری از شهرهای ایران، ویران شد. هلاکو پس از فتح ایران، مراغه را پایتخت خود قرار داد و حکومتی را تأسیس کرد که به حکومت «ایلخانان» شهرت یافت.

حکومت ایلخانان را چه کسی بوجود آورد و پایتخت آن کجا بود؟

تیمور

تیمور که بود؟

حمله‌ی تیمور به ایران

تیمور فرماندهی بی‌رحم بود که حدود ۱۶۰ سال پس از حمله‌ی چنگیز، توانست به تدریج بر ماوراءالنهر حاکم شود. او ادعای می‌کرد که از بستگان چنگیز است.

تیمور با سپاهیان‌ش به ایران حمله کرد. در پی این حمله، حکومت‌های محلی ایران از بین رفتند و دوباره بیشتر شهرها و روستاهای کشور ما ویران شدند. تیمور چندبار به ایران هجوم آورد و سراسر ایران و کشورهای اطراف را ویران کرد. بعدها جانشینان تیمور (تیموریان) ده‌ها سال بر ایران حکومت کردند.

در هنگام حمله تیمور به ایران چه اتفاقی افتاد؟

- ۱- قبایل مغول با کمبود غذا روبرو شدند و بیشتر عمر خود را به غارت کاروان‌ها یا حمله به سرزمین‌های دیگر سپری کردند.
- ۲- حادثه اُترار بهانه‌ای برای حمله چنگیزخان به ایران شد.
- ۳- دولت ایران ضعیف شده بود و همه جا اختلاف و هرج و مرج بود.

۲- چرا مغول‌ها به ایران حمله کردند؟ چند دلیل بیاورید.

- ۳- به نظر شما، اگر ماجرای شهر اُترار رخ نمی‌داد، باز هم مغول‌ها به ایران حمله می‌کردند؟ چرا؟
- ۴- حمله‌های چنگیز و تیمور چه پیامدهایی (نتایجی) برای ایران داشت؟ توضیح دهید.

۳. مغولان و چنگیزخان بسیار بی‌رحم بودند و فقط به فکر گشودن کشور بودند و ماجرای شهر اُترار فقط بهانه‌ای برای حمله به ایران بود، اگر این اتفاق نمی‌افتاد، آنها به بهانه‌های دیگر غارت به ایران حمله می‌کردند.

۴. بسیاری از روستاها و شهرهای ایران ویران شد، دولت‌های محلی سرنگون شدند و عده‌ای نیز کشته شدند. بسیاری از آثار تاریخی، کتاب‌ها و ... تخریب شدند.